

În atenția:

*Comisiei comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea propunerii legislative de revizuire a Constituției României
Forumului Constituțional*

PROPUNERI DE MODIFICARE A PREVEDERILOR CONSTITUȚIONALE RELEVANTE PENTRU RESPECTAREA PRINCIPIILOR EGALITĂȚII ȘI NEDISCRIMINĂRII

În contextul declanșării procesului de revizuire a Constituției României, vă transmitem o serie de propuneri de modificare a prevederilor constituționale relevante pentru respectarea principiilor egalității și nediscriminării.

Aceste propuneri nu restrâng în nici un fel drepturile deja afirmate în Constituție, ci, dimpotrivă, doresc să lărgască și să clarifice drepturile de care se bucură cetățenii români din perspectiva egalității și nediscriminării, în conformitate cu tratatele internaționale la care România este parte. Astfel, propunerea se încadrează pe deplin în limitele revizuirii Constituției, conform art. 152 al acesteia.

Principalele repere ale modificărilor propuse sunt:

- introducerea formulării exhaustive a protecției împotriva discriminării, așa cum rezultă din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și din tratatele europene
- armonizarea prevederilor cu privire la persoanele cu dizabilități cu prevederile Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități
- introducerea unor mecanisme eficiente pentru transpunerea Directivelor 2000/43/CE, 2000/78/CE respectiv 2004/54/CE în ceea ce privește respectarea obligațiilor care decurg din directive în legătură cu principiul egalității de tratament

În tabelul de mai jos sunt prezentate în detaliu modificările propuse și motivația lor.

Arătându-ne întreaga disponibilitate de dialog și cooperare pe această temă, vă asigurăm de întreaga noastră considerație.

(lista celor 30 de organizații semnatare la final)

Organizațiile semnatare împărtășesc valori comune precum respectul pentru drepturile fundamentale ale omului, nediscriminare, libertate, egalitate și militează pentru democrație și stat de drept în România. Am decis să conlucrăm pentru a participa activ cu puncte de vedere argumentate la procesul de revizuire a Constituției.

Pentru mai multe detalii despre acest subiect contactați:

Romanița Iordache, romanita.iordache@edu.uni-graz.at

Grupul de organizații este deschis tuturor celor ce împărtășesc valorile și principiile enunțate. Dacă doriți să vă alăturați, contactați:

Ovidiu Voicu, Fundația Soros, ovoicu@soros.ro

Nr. Crt.	Forma curentă	Modificare propusă	Expunere de motive
1.	<p>ARTICOLUL 4</p> <p>Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni</p> <p>(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.</p> <p>(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială</p>	<p>ARTICOLUL 4</p> <p>Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni</p> <p>(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.</p> <p>(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi. <u>Orice discriminare bazată pe sex, culoare, origine etnică sau socială, trăsătură genetică, limbă, credință sau religie, opinii politice sau de altă natură, calitatea de membru al unei minorități naționale, proprietate, naștere, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală va fi interzisă.</u></p>	<p>Pentru conformitate cu articolul 21 (1) din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene care introduce această formulare exhaustivă a protecției împotriva discriminării: <i>„Orice discriminare bazată pe sex, culoare, origine etnică sau socială, trăsătură genetică, limbă, credință sau religie, opinii politice sau de altă natură, calitatea de membru al unei minorități naționale, proprietate, naștere, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală va fi interzisă.”</i></p> <p>Această interdicție este obligatorie pentru instituțiile comunitare și pentru statele membre atunci când implementează dreptul comunitar în baza art. 51 al Cartei și dată fiind încorporarea Cartei în dreptul național prin Legea 13/2008 pentru ratificarea Tratatului de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeana și a Tratatului de instituire a Comunității Europene, publicată în Monitorul Oficial nr. 107/12 februarie 2008. Modificarea asigură conformitatea și cu interpretarea articolului 19 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Extinderea listei de criterii protejate împotriva discriminării e conformă articolului 14 din CEDO precum și articolului 1 din Protocolul Adițional 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului care prevede <i>1. Exercițarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, rasă,</i></p>

			<p><i>culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.</i></p> <p>Modificarea este de asemenea concordantă și cu prevederile legislative în vigoare așa cum sunt ele prevăzute de Ordonanța nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare republicată în temeiul art. IV din Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006 în articolul 2 (1) Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boala cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.</p>
2.	<p>ARTICOLUL 50</p> <p>Protecția persoanelor cu handicap Persoanele cu handicap se bucură de protecție</p>	<p>ARTICOLUL 50</p> <p>Protecția persoanelor cu dizabilități</p>	<p>Ratificarea de către România a Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități la 11.11.2010 a determinat modificarea cadrului legislativ pentru a asigura armonizarea cu spiritual</p>

	<p>specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.</p>	<p>Persoanele <u>cu dizabilități se bucură pe deplin de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în condiții de egalitate cu ceilalți.</u> Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor și <u>de incluziune</u>, de prevenire și de tratament, în vederea participării efective a <u>persoanelor cu dizabilități</u> în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.</p>	<p>și litera Convenției. Acest demers a fost realizat parțial prin adoptarea OUG 84/2010 din 20.09.2010 pentru modificarea Legii 448/2006 privind protecția persoanelor cu dizabilități. Deși OUG 84/2010 a introdus o nouă definiție a dizabilității, din perspectiva socio-medicală, în concordanță cu standardele stabilite de Convenția ONU, textul constituțional folosește din păcate încă termenul incorect “handicap,” o armonizare în acest sens fiind necesară pentru coerență dar și la nivel simbolic.</p>
3.	<p>ARTICOLUL 146</p> <p>Atribuții</p> <p>Curtea Constituțională are următoarele atribuții:</p> <p>a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;</p> <p>...</p> <p>d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele,</p>	<p>ARTICOLUL 146</p> <p>Atribuții</p> <p>Curtea Constituțională are următoarele atribuții:</p> <p>a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a <u>Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării</u>, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;</p> <p>...</p> <p>d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele,</p>	<p>România s-a angajat la transpunerea Directivelor 2000/43/CE, 2000/78/CE respectiv 2004/54/CE în ceea ce privește introducerea în sistemul juridic intern a unor mecanisme instituționale reale și eficiente care să asigure respectarea obligațiilor care decurg din directive în legătură cu principiul egalității de tratament. Acest mecanism a fost stabilit prin Ordonanța nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare republicată în temeiul art. IV din Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006. Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 a stabilit un mecanism sancționator mixt, potențialii penenți având de ales între Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și instanțele civile. Ca urmare a unei serii de decizii ale Curții</p>

	<p>ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;</p> <p>...</p>	<p>ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial <u>sau în cadrul procedurilor din fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării</u>; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului <u>sau de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării</u>;</p>	<p>Constituționale, prevederile Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 au fost declarate neconstituționale în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești sau Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.¹ Ca urmare a acestor decizii ale Curții Constituționale, legislația română din acest moment nu asigură remedii legale adecvate în cazurile de eventuale discriminări generate prin acte normative, riscând astfel inițierea unor acțiuni de sancționare a României pentru nerespectarea dreptului comunitar. În timp ce teoretic, instanțele naționale ar putea aplica direct prevederile de drept comunitar din directive cu ignorarea limitărilor stabilite prin jurisprudența și legislația națională,² soluția pentru vidul legislativ creat este aceea de includere a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pe lista subiectelor de drept restrictive și limitative enumerate de Constituție ca având rol în sesizarea Curții Constituționale pentru exercitarea controlului de</p>
--	--	--	--

¹ România/Curtea Constituțională, Deciziile 818/2008, 819/2008, 820/2008 din 3.07.2008, Decizia 1325 din 23.12.2008 în ceea ce privește limitarea rolului instanțelor, respectiv Decizia 997 din 7.10.2008 care constată că dispozițiile art.20 alin.(3) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare sunt neconstituționale, în măsura în care sunt interpretate în sensul că acordă Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării competența ca, în cadrul activității sale jurisdicționale, să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.

²A se vedea SedaKucukdeveci v. Swedex GmbH & Co.KG C-555/07 din 19.01.2010.

			<p>constituționalitate atât a priori cât și a excepției de neconstituționalitate pentru controlul constituțional posterior.</p> <p>Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este un organ administrativ cu atribuții juridictionale, care se bucură de independența necesară îndeplinirii actului administrativ-juridictional și respectă prevederile constituționale cuprinse în art. 124 privind înfăptuirea justiției și art. 126 alin. (5).³ În acest context, recunoașterea pentru CNCD a calității de subiect calificat în inițierea sesizării pentru controlul anterior sau posterior al constituționalității constituie un interes legitim care asigură protecția drepturilor fundamentale.</p>
--	--	--	--

³A se vedea România/Curtea Constituțională, Decizia nr. 1.096 din 15 octombrie 2008.

Organizații semnatare:

ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei,
Alianța Civică Democratică a Romilor,
ANBCC – Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni,
APADOR-CH – Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki,
Asociația Accept,
Asociația EPAS,
Asociația FRONT,
Asociația Mame pentru Mame,
Asociația pentru Educație Politică,
Asociația Română Anti-SIDA,
Asociația Secular Umanistă din România (ASUR),
Asociația Solidaritate pentru Libertatea de Conștiință,
Asociația Transcena,
Centras – Centrul de Asistență pentru Organizații Nonguvernamentale,
Centrul de Studii în Idei Politice,
Centrul Educația 2000+,
Centrul FILIA,
Centrul Parteneriat pentru Egalitate,
Centrul pentru Jurnalism Independent,
CeRe – Centrul de Resurse pentru Participare Publică,
Centrul Rațiu pentru Democrație,
ECPI – Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice,
Fundația Parteneri pentru Dezvoltare Locală,
Fundația Soros,
Fundația Tineri pentru Tineri,
Institutul pentru Politici Publice,
Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului – GRADO,
Roma Education Fund România,
Societatea Academică din România,
Societatea pentru Educație Contraceptivă și Sexuală.